EŻAMI ANNWALI TA' L-ISKEJJEL SEKONDARJI - 2003

Taqsima ta' l-Assessjar Edukattiv – Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni

Ir-Raba' Sena **MALTI** **ĦIN: Sagħtejn**

Isem:___________________________ **Klassi:**___________

Istruzzjonijiet lill-kandidati:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.
3. Se tingħata ħafna importanza għall-ortografija. Ortografija ħażina ttlelliflek ħafna marki.

GĦALL-UŻU TAL-GĦALLIEMA

SKEMA GĦALL-MARKI

Mistoqsija	A	B	Ċ	D	E	F	Ġ	Tot.
Marki	9	17	4	10	10	30	20	100
Marki ta' l-istudent/a								

Kummenti

____

____

____

____

____

____

____

____

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet fuqha:

Id-Dritt għall-Għażla

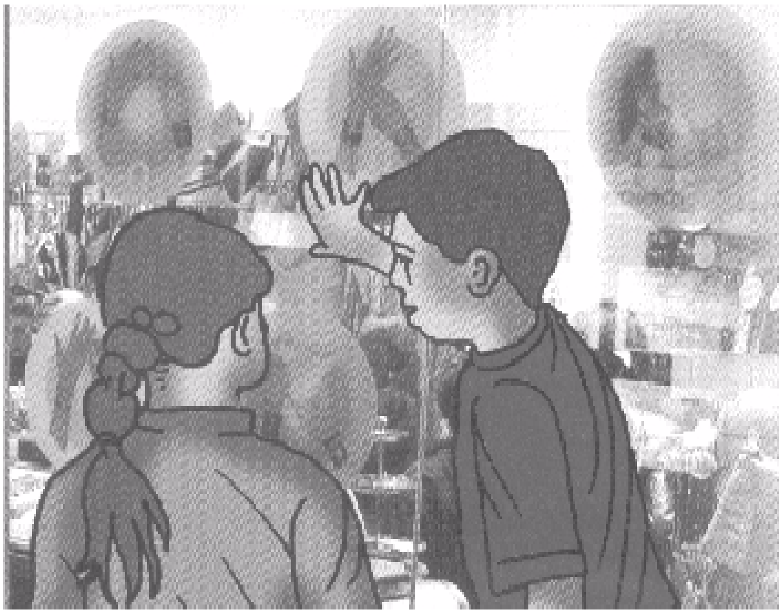

Qabel ma nixtru għandna noqogħdu attenti li ma ninsewx *"Id-Dritt għall-Għażla".* Parti importanti mill-għażla hija li għandna nduru l-ħwienet u nipparagunaw qabel ma niddeċiedu x'ser nixtru u mingħand min ser nixtru. (par.1)

Issa ejja nimmaġinaw li se nixtru *Hifi System,* bis-*CD Player* u r-radju, xi *mobile telephone*, jew xi żarbun għall-ġiri jew ħwejjeġ. L-ewwelnett irridu nkunu ċari magħna nfusna x'inhuma l-bżonnijiet tagħna u kemm għandna x'nonfqu. Imbagħad nibdew induru l-ħwienet. Hawnhekk, jekk naraw xi ħaġa li togħġobna ħafna, m'għandniex inċedu għat-tentazzjoni li naqbdu u nixtruha mill-ewwel qabel ma naraw x'għandhom il-ħwienet l-oħra u nqabblu. (par 2.)

L-ewwel għandna neżaminaw sew dak li jkollhom il-ħwienet. Imbagħad fejn naraw xi ħaġa li togħġobna u tinteressana, huwa importanti li nistaqsu għal informazzjoni dwar l-oġġett. M'għandniex nixtru affarijiet ta' xi marka rinomata mingħajr ma niċċekkjaw il-prezz u l-kwalità. Il-garanzija hija ħaġa oħra li għandna niċċekkjaw. (par. 3)

Ħaġa importanti li għandna dejjem inżommu f'rasna hija li kull ħanut li nidħlu fih, jaf li aħna għandna d-dritt għall-għażla. Is-sid jew l-impjegat li jservina jaf li qiegħed jikkompeti mal-ħwienet l-oħra biex jipperswadina biex nixtru mingħandu. Din hija s-sbuħija tal-kompetizzjoni u bħala konsumaturi għandna nisfruttawha sew. Fattur importanti ħafna huwa li għandna dejjem nuruhom xi nkunu qed nistennew. (par. 4)

Minn: Young CONSUMERS Magazine

A. FEHIM IT-TEST (9 marki)

1. X'għandna nagħmlu qabel ma niddeċiedu li nixtru? (par. 1)

   ____

   ____ (marka)

2. Dwar xiex jissuġġerixxi l-awtur li għandna nkunu ċari? (par. 2)

   ____

   ____ (marka)

3. Għal liema tentazzjoni m'għandniex inċedu? (par. 2)

   ____

   ____ (marka)

4. X'għandna nagħmlu meta f'ħanut naraw xi ħaġa li tkun tinteressana? (par. 3)

   ____

   ____ (marka)

5. Semmi għallanqas żewġ affarijiet li għandna niċċekkjaw: (par. 3)

   ____

   ____ (2 marki)

6. X'inhi skond il-kittieb, is-sbuħija tal-kompetizzjoni? (par. 4)

   ____

   ____ (marka)

7. X'jissuġġerilna li għandna nagħmlu bħala konsumaturi? (par. 4)

   ____

   ____ (marka)

8. Liema fattur importanti għandna nuru lil tal-ħwienet? (par. 4)

   ____

   ____ (marka)

B. GĦARFIEN IL-LINGWA	(17-il marka)

GRAMMATIKA U MORFOLOĠIJA

1. Parteċipju Passiv: (2 marki)

Minn ***ninsew*** nagħmlu ***<u>m</u>insi***	Minn ***nipparagunaw*** nagħmlu ***ipparagun<u>at</u>***

Agħmel l-istess għal:

nixtru:	**niċċekkjaw:**

2. Immarka fil-kaxxa, ta' liema forma huma dawn il-verbi: (2 marki)

qabblu	It-tieni forma			***nistaqsu***	L-ewwel forma	
	Is-sitt forma				L-għaxar forma	

3. Ikteb fil-kaxxa ħdejn kull avverbju, kull wieħed minnhom x'juri minn dawn it-tifsiriet li ġejjin: ***żmien, kwantitaċ, post*** (3 marki)

Kemm	
Fejn	
Qabel	

4. Sib mis-silta u ikteb fil-kaxxi ħdejhom: (4 marki)

Verb fin-negattiv:	
Verb fit-tielet persuna singular maskil fl-imperfett:	
Partiċella magħquda ma' l-artiklu:	
Nom fil-plural miksur	

LESSIKU U VOKABULARJU (3 marki)

5. Minn dawn il-kelmiet mis-silta, ikteb fil-kaxxa apposta, waħda li hija Semitika (mill-Għarbi) waħda li hija Rumanza (mit-Taljan eċċ.) u waħda li hija Anglo-Sassona (mill-Ingliż): ***neżaminaw, inċedu, niċċekkjaw, nonfqu, dejjem, kwalità***

Semitika:	***Rumanza:***	***Anglo-Sassona:***

ANALIŻI TESTWALI

Immarka fil-kaxxa t-tajba: (3 marki)

6. Il-pronom mehmuż ***na*** fi kliem bħal ***rasna, għandna, jservina*** (par. 3) jirreferu għas-sidien tal-ħwienet … għal-lavranti … jew għall-konsumaturi … ?

7. ***Hawnhekk*** (par. 2) qed tirreferi għall-konsumaturi … għall-*mobile telephone* … jew għall-ħwienet … ?

8. Il-kelma ***nisfruttawha*** (par. 4) tirreferi għall-għażla … għall-kompetizzjoni … jew għas-sbuħija … ?

Ċ. L-ASPETT SIMBOLIKU FL-ISFOND LINGWISTIKU POPOLARI (4 marki)

IDJOMI U QWIEL

1. Agħti tifsira għal dawn il-qwiel:

   Aktar ma tikber aktar titgħallem: ____

   ____

   Qis mitt darba u aqta' darba: ____

   ____

2. Sib żewġ idjomi mis-sentenzi li ġejjin u iktibhom fl-ispazji mogħtija taħt:
   Godfrey ried jasal wasla s'Għawdex għax kellu qadja x'jagħmel. Iżda billi ttardja biex wasal iċ-¬irkewwa, baqa' l-art u kellu bis-sabar kollu jistenna vapur ieħor.

D. ĦILIET FIL-MALTI KOMUNIKATTIV (10 marki)

AGĦŻEL WAĦDA U IKTEB MADWAR 80 SA 100 KELMA, MHUX MAGĦDUDIN L-INDIRIZZI JEKK IKUN IL-KAŻ.

- Inti taf b'persuna ftit akbar minnek li nqabdet fil-morsa tad-droga kif ġralha **Ċinzja** fil-ktieb **Jinqabad bid-Drogi** ta' l-Aġenzija Sedqa. Int tixtieq tgħinha toħroġ minnha. Ikteb ittra *Lil min hu kkonċernat* fl-aġenzija msemmija, biex tiddeskrivi l-każ u titlob l-għajnuna meħtieġa. (Indirizz: Aġenzija SEDQA, Ċentru Nazzjonali ta' Prevenzjoni, 2, Triq Braille, Santa Venera. - tinsiex tikteb ukoll id-data, l-indirizz tiegħek u tiffirma fl-aħħar)

J E W

- Dan l-aħħar innutajt li fir-raħal ta' **Ħal-Muxi** fejn toqgħod, sewwasew ħdejn il-*housing estate,* saru xi atti ta' vandaliżmu. Ikkuntattjajt lis-Segretarju tal-Kunsill Lokali u qallek biex tiktiblu rapport biex ikunu jistgħu jieħdu passi.

E. TIFTIX - TRAWWIM KULTURALI (10 marki)

Fuq karta separata, ikteb bejn 80 u 100 kelma dwar xi aspett jew aspetti tal-ħajja tal-Maltin fi żminijietna, li inti għamilt tiftix dwaru matul din is-sena.

F. LETTERATURA (30 marka)

1. QAWSALLA - L-AMBJENT NATURALI

(a) Aqra sewwa ***IŻ-ŻABRA*** ta' Victor Fenech u wieġeb il-mistoqsijiet ta' warajha:

(b)

Is-siġra tal-misraħ sal-bieraħ kienet tfakkarni fir-riti antiki tal-mara fertili qed tongħos ħedlija fuq ħaġra godlija. Tfakkarni f'disinji ta' dell u ta' dija, ta' lwien fantasija. Tbenninni ġo nieqa ta' friegħi u friegħ, twennisni ġo wejla ta' wens u mistrieħ. . .

Imbagħad ġewwa l-misraħ ilbieraħ, bi srieraq u slielem armati, ġew erba' pirati. U dritt marru ħdejha u lbiesha ċarrtulha/qaċċtulha idejha, u xagħarha minn rasha, sa waslu sa nagħasha. U s-siġra la tniffset, protesta la lissnet la karba t'uġigħ.

U telqu l-pirati bis-srieraq u s-slielem. U s-siġra sserrata ħallewha waħedha titniegħed fl-ispazju ta' misraħ li krieh.

U ġew fil-għaxija l-għasafar u stagħġbu b'dil-ħerba qatigħ, u wħud minnhom bkew. U telqu ħosbiena fuq ġwienaħ lċ-ċomb f'kenn ieħor ifittxu dil-ħerba jinsew. U ruħi, tithenna mdorrija b'għanjiethom mis-siġra kennija, ħassejtha sseħibhom f'titjir(a)gunija.

U baqa' ġo moħħi l-lejl kollu, bla friegħi bla weraq bla tjur u bla kenn, zokk oħxon ġo misraħ iqattar id-demm.

i. X'tissejjaħ din it-tip ta' kitba? Agħti tagħrif ħafif dwar x'jagħilha minn tipi oħra ta' kitba. ______________________________

____

____

______________________________ (3 marki)

ii. Agħti fi kliemek il-ħsieb ta' ***IŻ-ŻABRA***: ______________________________

____

____

____

______________________________ (3 marki)

iii Minn ***IŻ-ŻABRA*** sib u ikteb eżempju ta': (4 marki)

Metafora: ______________________________

Alliterazzjoni: ____

Personifikazzjoni: ____

Rima (interna): ____

(b) Agħżel ***WAĦDA BISS*** u wieġeb f'madwar 100 kelma fuq karta separata.

i. Ikteb dwar kif Dun Karm fi ***Żjara Lil {esuċ***, Rużar Briffa f'***Nofs Inhar Sajfi***, Daniel Massa f'***Dellimara*** u Carmel Attard f' ***Il-Moll*** jaraw u jittrattaw il-baħar bħala parti mill-Ambjent Naturali Malti.

ii. Joe Friggieri f' ***Wied il-Luq***, Rużar Briffa f' ***Nofs Inhar Sajfi***, u {orġ Zammit f'***Għajn Riħana*** u f' ***Gelmus*** jitkellmu fuq aspetti ta' ambjent naturali marbutin ma' esperjenzi u tiġrib fil-ħajja tagħhom. Ikteb dwar dan.

(10 marki)

2. PROŻA/DRAMA

Agħżel **WAĦDA BISS** *u ikteb daqs 100 kelma fuq karta separata.*

i. ***L-Isqaq*** innifsu jista' jitqies bħala l-karattru ewlieni tar-rumanz ta' {użeċ Chetcuti u Stejfen hu biss il-fomm li jirrakkonta l-ġrajja tiegħu. X'għandek xi tgħid fuq dan?

ii. Agħti tagħrif dwar il-karattru ta' **tlieta** minn dawn il-persunaġġi fir-rumanz ***L-Isqaq***: Nina omm Stejfen, Romilda, Spigolo`, Menu, il-Konti.

iii. X'tifhem b'satira u x'qiegħed jikkritika bis-satira li jagħmel Oreste Calleja fid-dramm tiegħu ***Satira?***

iv. Id-dramm ***Satira*** ta' Oreste Calleja jidher li hu farsa, iżda fil-fatt hu traġedja moħbija dwar aspetti ta' kif jitmexxew ċerti affarijiet f'pajjiżna u kif jintlaqat iċ-ċittadin. X'taħseb fuq dan?

Ġ. KOMPONIMENT	**(20 MARKA)**

Agħżel wieħed u ikteb daqs 300 kelma fuq karta separata.

1. It-terroriżmu: Gwerra moħbija li biha jintlaqtu nies bla ħtija.
2. Il-*mobiles* huma moda li għad tgħaddi?
3. Darba waħda qomt b'ħasda kbira. . .
4. Ma ngħaddix bla ma nara s-sensiela favorita tiegħi fuq it-televixin.
5. Aħseb il-ħażin biex it-tajjeb ma jonqosx.
6. Ħdejn il-baħar fix-xitwa.